

EGY ÉV A SZŐLŐBEN

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

A homoki szőlők jövője.

Szerencsés ember az, akinek a szőlőültetésre alkalmas homokterülete van, és a szőlőtelepítéshez kellő érzékkel bír. Mert azok a sivár futó homokterületek, melyekben a gazda nyomorral küzdve gazdálkodott, vagy a melyet használhatlansága miatt egyszerűen elhagyott, vagy legfőlebb legelőnek használt, ma az értelmes gazda kezében kincses bányává válik, és részére éveken át nagy jövedelmet biztosít.

Az igaz, hogy ahhoz, miszerint a homok terület a mondott jövedelmet megadja, első sorban kiadásra, befektetésre van szükség! De hát van-e a gazdaszatnak bármely ága, mely befektetés nélkül adna jövedelmet?! . . .

A filloxera pusztítása folytán a homok mindinkább nagyobb figyelem tárgyát képezi, s ismétlem, szerencsés az, kinek lakóhelyéhez közel ily szőlőültetésre alkalmas homokterülete van.

Konstatálva van az, hogy a filloxera az erősen kvarczos, ugynevezett szemcsés futóhomokban nem él meg, sőt ha a filloxera lepett szőlőtőt a homokra visszük: a filloxera pusztító hatása megszűnik, amennyiben a filloxera benne csakhamar elpusztúl.

A homok ezen ellenállásának okát kezdetben annak szemcséssége-, gördülékenysége- és élességében keresték, s úgy magyarázták, hogy a filloxera benne az egyik gyökérről a másikkra áthatolni nem képes. Például felhozták azt, ha egy babbal telített nagy és mély kádba egy embert beleállítunk, miután az mindig alább süllyed: kapaszkodni fogódzkodni a bab gördülékenységénél fogva nem lévén képes, bele ful. Hasonlóképen van a filloxera a gördülékeny, szemcsés futó homokban.

De azt is hitték, hogy a vékony bőrű filloxerát az éles kvarcz, ha benne haladni akar, vagy izeg-mozog, megvágja, megöli.

Ezen elmélet helyett most már más foglal helyet, most azt állítják, hogy a futóhomok szemcsés, folyékonyságánál fogva nem idez elé talajban repedéseket, — hogy a szőlőtő gyökerére oly erősen oda tapad, miszerint közötté és a homok között nincs annyi tér, melyben a filloxera élni képes legyen.

Hogy ezen elméletek közül melyik az igazi, azt én ezuttal nem vitatom, de mint constatált tényt állítom elő, hogy vannak homokok, melyekben a filloxera meg nem él, s így az új szőlőszet egyik részben jövőjét, ott találja meg.

Mint mondám, csak a nagy kvarcztartalmú homokban vész el a filloxera. Az a kérdés tehát, melyik homokterület — mint hivatalos nyelven nevezik — immunus, vagyis ellenálló?... Az, mely erősen szemcsés, melyben a kvarcz (kovasav)-tartalom a 75%-tólit meghaladja; azaz, melyben 100 gram homok között legkevesebb 75%-tíli szemcsés kvarcz homok található.

A tudományos világ még a homok víztartó képességét is mérlegeli. Ebben azonban még ők maguk sincsennek tisztában, és így mi egyszerű szőlősgazdák azzal annál kevésbé foglalkozunk.

A homok immunitását vagy ellenállóságát megtudjuk, ha kezünkbe egy marék homokot veszünk s ahhoz kevés vizet adva gyúrni kezdjük.

Ha a homok gyúrás közben összeáll, vagy mint tudományos nyelven nevezik *képlékeny*, az már gyanus! . . . Ha a szivar alakúvá gyúrott homok egyik végét két ujunkkal fogva függve tartjuk és az összeáll, függ, nem esik szét: *oda szőlőt ültetni nem szabad; mert abban a kvarcz kevés, a földrész sok és így a filloxera benne megél.*

Ha azonban a homokot összegyúrni nehezen menne; s ha az összegyúrott szivar alakú tömeg két ujunk között tartva szét esik, azt jelenti, *hogy abban a kvarcz nagy mennyiségben van jelen, és más földalkatrészek kevésbé vannak képviselve, s így az a szőlőtelepítésre alkalmas.*

Ez a legegyszerűbb eljárás!

De aki biztosan akarja tudni a kvarcz hányadot, az, a következő képen járjon el.

Vegyen 100 gram homokot egy arra alkalmas esészébe, vagy ennek megfelelő réz, cizin, vagy bádóg edénybe, vagy egy közönséges mély tálba. Töltsön reá annyi vizet, hogy azt bőven ellepje. A homokot a vízzel keverje össze azaz mossa a homokot a vízzel erősen, s midőn a homok leülepedett: *a szennyes vizet a homokról óvatosan öntse le, de vigyázzék arra, hogy a homokból mi sem öntődjék le. Mindaddig ismétlje a mosást, míg a reá öntött víz teljesen tiszta nem leend.* Ez

jelzi azt, hogy a homokban egyéb mint kvarcz, mely a vízben nem oldódik — nincsen jelen.

Ekkor a megmaradt homokot öntse üveg lemezre, mely kissé harántosan fektetessék, hogy róla a víz lefolylyék, s a homokot ott hagyja, teljesen megszáradni. Amennyi grammot nyom a megmaradt száraz homok, annyi rész kvarczot tartalmaz a kísérletezett homok.

Ha legkevesebb 75 gram száraz homokunk maradt: *akkor a szőlőtelepítésre alkalmas. S ha több a kvarcz: annál jobb, annál biztosabb.* Aki azonban homokterületét szakférfiúval kívánja megvizsgáltatni, az forduljon akár a Földmiv. Miniszteriumhoz, akár dr. Libermann Leó urhoz Budapestre. Az erre vonatkozó miniszteri intézkedést a nyár folyamán ha több időnk lesz — ösmertetjük.

Az elmondott, tudományosan megállapított általános elvek mellett lettek számtalan új homoki telepítések eszközölve: s azt látjuk, hogy az alkalmas talajba ültetett 8—10 éves új szőlők kitünően diszlenek. De azt is látjuk, hogy százados homoki szőlők is — melyek daczára annak, hogy a filloxera nemcsak az egymással összeköttetésben levő nagy területeken, de az egészen körülzárt kertekben levő lugosokat is megtámadta, tönkre tette, ellenben a kellő kvarcztartalommal bíró homoki szőlők még mindig élnek és teremnek.

Ezen gyakorlati eredmények fényesen igazolják a tudományosan megállapított elmélet helyességét.

Az alkalmas homok talaj első főismertető jele az, hogy az fut, hogy az hantos, dombos szóval egyenetlen, mely a szél hordta homok összegyülemzése. Azon homok, mely teljesen egyenletes vízsimá tükrű, nem futó homok. Az ilyen területen a szőlő ültetésről szólni sem szabad. Ha csak a kiegyenlítés nem emberi erő által eszközöltetik és tartatik fen.

A dombosság, ennek következményeként a mélyedés homokja: helyes megítélésében azonban sok embert félre vezet.

Mint tudjuk, a futó homok is bizonyos földrész mennyiséget foglal magában, mely különösen a szakadó zápor esőben, midőn a vizet a homok beinni képtelen, az emelkedett helyen levő homokrészekben levő földrészeket kimossa, szennyes víz alakjában viszi a mélyedésekbe. *Ezért a mélyedések rendszeren több földrészeket foglalnak magukban, s ott legtöbb helyen a kívánt mennyiségű kvarcztartalom alig van jelen.*

A talaj vizsgálatnál némelyek ezt veszik alapul, mondván: *ha ez itt elég jó, akkor nincs ok a többi minősége felett aggódani.* Ebben így eloldalulag tekintve igazuk van. Csakhogy megtörténhetik, de legtöbb esetben meg is történik, hogyha bár az ilyen mélyedés nem immunus, azért a terület többi része feltétlenül alkalmas.

Azért adott az Isten az embernek észet, hogy a körülmények mérlegelése mellett dolgait jól intézze.

Ha az ilyen mélyedés vagy lapály nagyobb területen van, ott lehet egész bátran *Othello szőlővesszőt* ültetni, mely ott szépen fog diszleni. Ha azonban a terület kisebb s a gazda Othellót nem akar ültetni: egész egyszerűen alma vagy őszi barackfával ültetendő be.

Ha pedig a terület fekvése megengedi, ugy ezen részt vagy részeket útnak, fordulónak, házhelynek vagy egyéb célra lehet és kell fordítani, avagy burgondia, krumpli, dinnye és más kapás növény termelésére használni; szóval: egy kót kisebb terület végett nem szabad az egész külömben alkalmas területet elítélni.

Avagy ha a költséget nem sajnáljuk, s a mélyedés nem nagy lehet azt az emelkedett helyről megtölteni is.

Mielőtt tovább haladnék, megkivánom jegyezni, hogy nem elég az, hogy a homokterület felső részét, de azt oly mélyen, meddig a szőlővessző gyökere haladni szokott tehát 2—3 lábíg meg kell vizsgálni. Mert ha itt alant agyag, esetleg más kötött talajra találunk: *akkor ott nincs jövője a szőlőszetnek.*

Ezek után áttérünk azon kérdésre érdemes-e, sikeres-e és méltó-e a homokon a szőlőtelepítés?

Ha ezelőtt 15—20 évvel adta volna valaki a hegyvidéki embernek azt a tanácsot, hogy a homokra menjen szőlőt termelni, aligha ajtót nem mutatott volna az illetőnek. Velem is megtörtént, még pedig nem nagyon régen, hogy egy homokvidéki jómódú gazdánál násznagykodván, bár az asztal tele volt homoki borral, ugy éjfélfelé egy kis iható bort kértem.

Ezek a jó idők elmúltak, izléseink a viszonyokhoz kényszerülnek alkalmazkodni, izlésünk s a filloxera rettenetes pusztítása mellett: a homoki szőlőknek egy nagy hosszú időre jövőjük, még pedig fényes jövőjük van.

Mert hát én meg vagyok arról győződve, hogy a homokon ezek után nem olyan vallató fog teremni, mint eddig.

Az eddigi homoki szőlőszet nem volt annak tekinthető. Először is teleültették gyümölcsfákkal, melyek az egész területeket beárnyékozták, légáramlatot akadályozták; azután metszették úgy, ahol a kés fogta; kapáltak, mikor más dolga nem volt a gazdának; szüreteltek, mikor ráértek; szüreteltek ahogyúgy; beállítottak a félig telt hordót a kamrába, hová azután apjuk a tökkel, anyjuk bélétől tisztított boczfával, a eseléség náddal, kóróval, amivel értek, szipákolták a tőke nedvét, s rajtakapás félelmében azután gyakran a nád és egyéb lyukas eszköz a hordóba jutott.

Voltak az igaz kivételek, de azok borai is a kivételek között foglalt helyet.

Ámde manapság, midőn a hegyi szőlőknek ojtványokkal beállí-

$$\begin{array}{r}
 2000 = 300 \\
 2 \quad \quad \quad 6 \\
 3 \quad \quad \quad \hline
 \quad \quad \quad 45 \quad 1
 \end{array}$$

1, 3, 2
10
10

tása oly sok pénzbe kerül, sokan lesznek, akik homokon telepítenek szőlőket, azért, mert a homoki szőlőszet gyorsabban adja meg a fáradság jutalmát. S aztán az amerikai szőlőkultúra mellett nagyon alkalmas a homoki szőlők telepítése, különösen azok részéről, akik direkttermőkkel is foglalkoznak. Mert a homok mustjából, ha például a Jaquez szőlőtörkölyére öntve azt kellőképp erjedni engedjük: egy egészen jó siller bort nyerünk, mely alkalmas kereskedelmi cikk lévén, felettébb keresett lesz.

Addig míg a hegyi szőlők régi állapotukba visszaállítatnak: a homoki szőlőknek nagy jövője lesz. S ha visszaállítatnak is mint csemege szőlők felettébb feltartják jövedelmüket, a borszőlő pedig mint cognak anyag mindég kifizeti magát.

Hogy mily átlagos jövedelmet ad 10 év alatt egy kat. hold homoki szőlő, álljon itt a következő számítás:

1600 □ öl területnek a megfordítása á 3 kr.	. 48.—
Elegyengetésre, esetleg a mélyedések betöltésére	10.—
Egy □ méter távolságra kell 5750 tőke, de tekintve, hogy a vesszők között hibásak is vannak, vegyünk 6000 szál vesszőt ezrét átlagos 6 forintban 36.—
Kijelölés ültetés 10.—
Egy hold homok értéke 150.—
	Összesen 254.—

Tehát egy kat. hold szőlő beültetve, a föld értékével kerül 254, de mondjuk 280 forintba.

Egy hold szőlő évi munkája 30 frt, s így 10 évi munkája 300.—

Tíz éven át kell legkevesebb kétszer trágyázni, minden alkalommal legkevesebb 40 szekér trágyát 2 frt 50 krral számítva vagy ennek megfelelő értékű műtrágyát kell adni, kitesz 200.—

Előre nem látható kiadások minden holdra vehető évenként 5 frt, tehát 10 év alatt 50.—

Összesen 550.—

Azaz a 280 frttal nyolczszáz harmincz forint azon összeg, melybe 1 kat. hold szőlőt tíz év alatt jön, s így átlag egy év alatt 1 hold 83 frtba kerül. Ez azonban oly magas összeg, melyből helyes gazdálkodás mellett 20-25% megtakarítható.

Ezzel szemben a következő jövedelem szolgál:

Első évben semmi.

A második évben legalább 2000 szál vessző á 4 forinttal számítva 8.—

A harmadik évben 10 ezer szál vessző	40.—
15 hektoliter bor á 12 forint	180.—
Negyedik évben 20 ezer szál vessző	80.—
30 hektoliter bor á 12 forint	360.—
Az 5. 6. 7. 8. 9 és 10-ik évben hasonló ter- mést véve azaz évenként 440 frtot, hat évre tesz		2640
tiz évi összes jövedelem		3308

Azaz egy évre esik belőle 330 frt 80 kr. Ebből levonandó azonban a tavaszi fagy, jég és egyéb elemi csapásokra legalább 30%-töli, s így egy évi bevétel lesz 231 frt 56 kr. Ha most már ebből levonjuk az évi 55 frt kiadást: egy kat. hold homok szőlő jövedelmez 176 frt 56 kr. — Ha azonban a borok ára magasabb lesz, ami nagyon valószínű, ugy a jövedelem is sokban emelkedni fog. De meg a felvett 30 hektoliter bor sem a maximum, mert nincs kizárva, hogy egy kat. hold jól kezelt szőlő 50 hektoliter bort is ne adjon.

De leszámítva minden lehető esélyeket, egy hold homok szőlőre 180—250 frt jövedelmet egész lelkiismerettel föl lehet venni.

Ezzel szemben joggal kérdehetjük a gazdát, hogy hány hold futóhomok ad neki évenként 200 frt jövedelmet.

Ezen jövedelem mellett nagyon figyelmet érdemlő körülmény az, hogy a gazda vagyoni értéke rendkívül emelkedik. S miután a föld értékénél mindig az évi jövedelem perzentjét veszi, akkor a 200 frt mondjuk mintegy 3000 frt 7%-töli jövedelmének felel meg; s így azon futóhomok, mely az előtt holdanként 20—40 frtot alig ért, 2000—3000 frt értéket képvisel.

Ezeket látva, lehetetlen, hogy a homoki szőlők telepítése iránt, hajlam minél erősebben ne nyilvánuljon.

Miután az ültetés ideje csakhamar elérkezik, arról helyszüke miatt jövőre szólunk. Hogy azonban a homoki szőlők telepítéséhez a vesszők idejekorán beszerezhetők legyenek, ezuttal a homoki szőlőkre alkalmas fajokat sorolom fel.

Csemege fajok.

I.

Chasselas blanc croquant. Chasselas de Fontainebleau. Chasselas Tokai Angevine. Chasselas Napoleon. Madlein angevine, Muskat blanc és amennyiben ezen fajok mind fehér szőlők, ide számítandó a mi régi, de jó Muskolatunk.

II.

Chasselas rouge, Chasselas Royal, Chasselas croquant, Bakator és vörös kecskecsü. Ezek mind vörösek.

III.

Othelló és az Ökörszem vagy mint sok helyen nevezik: tökszilva szőlő.

Ezen két faj, különösen az utóbbi az összes csemegeeszőlők között, különösen Németországban felettébb keresett, s jól fizetik. Ezek feketék.

Vannak még számtalan csemegefajok, amik ellen szintén nem igen lehet kifogás, csak annyi, hogy későn érő szőlő a homokra nem való.

Vörösbőr szőlő.

Burgundi, Kabernet, Oportó, Szent-Lőrincz és nemes Kadarka. Ezek közül azonban legdusabban terem a Kadarka, melyből fehér bort is lehet szűrni.

Fehértornak.

Mézes fehér, Zöld szilván, Olasz rizling, Jufark, a mi régi Muskatunk, Bakator és végre a Kövidinka. Ezek mind igen jó termők, de szerintünk az Olasz rizling az első helyen áll.

Folytatása következik.

Az ültetésről és a direkttermő szőlőfajokról.

II.

A direkttermő szőlővesszők ellenállósága, termése és jövője.

Midőn a filloxera ősrégi hazájából Amerikából először Franciaországból behurczoltatott, s a szőlők pusztítását megkezdette, s midőn a vést felismerve, tudomására jöttek annak, hogy az Amerikából hurczoltatott be, legelőször is azon gondolatra jöttek, hogy Amerikában keresnek alkalmas csemege és bortermő fajokat, melyek ott a filloxerával együtt élve, azok pusztításának ellent állni képesek voltak.

Hosszas kutatás és keresés nem vezetett eredményre, mert oly fajokat, milyeneket kerestek, aminőkkel Európában birtunk, találni éppen nem sikerült.

S így jobbak hiányában hozták azon fajokat, melyek mi nálunk direkttermők név alatt ismeretesek.

A direkttermők már eddig számos fajban vannak elterjedve, s különösen emelkedett száma azon korszak által, melyeket egyes szőlész tudorok keresztezés által előállítottak.

Mivel azonban azok között, melyek ős hazájukból eredtek, s hol a természet által a vadonban kereszteztettek, számos oly apró fűtű- és bogyójuak vannak, melyek sem mint csemegeeszőlők, sem mint borszőlők termelésre nem méltók, s mivel az emberi szorgalom eredményei

között számosan vannak oly direkttermők, melyek az európai szőlővessző tulajdonából sokat örököltek, s ép úgy, mint az európai vesszők a filloxerának nem állanak ellent; itt is mellőzve a sok értéktelen fajokat, csakis azokat fogjuk megnevezni, melyeknek ellenálló képességük némileg igazolva van, s melyek csemege vagy bortermelésre alkalmasnak mutatkoznak: és ezek a következők:

Jaquez, Herbemont, Jork-Madeira, Othello, Kanada, Cunningham, Elvira és a Noah.

A Jaquez a direkttermők között az első helyet foglalja el; mert ennek ellenálló képessége nálunk 8—10 év, Franciaországban 15—16 év óta igazoltatott.

A Jaquez, eredetében Amerikában a tenger és folyamok széleiben levő dús hordott talajban élt, és ott meglepő nagy növekedést fejt ki.

Ha nálunk dús talajba kerül, itt is kitesz magáért; de azért mégél a délnek fekvő szárazabb köveses talajban, s habár nem fejt ki dús vegetációt, mindamellert eléggé diszlik.

A Jaquez későn érik, s így öt lapos helyre ültetni nem tanácsos, mert fűrtői éretlenek maradnak, mely alkalommal a rendkívüli sok savany tartalom mellett, melyben különben is bővelkedik, és ha hozzájárul még a mellék eperíz, egyáltalában alig élvezhető.

Ellenben ha délnek fekvő emelkedett talajra jut, ott nemcsak jól beérik, de ezukortartalma 23—25 fokig emelkedik; s ebből önként következik, hogy bora is nagy szesztartalommal bír.

Fűrtjei tömöttek, vállasak, bogyója apró s ha csercsapos vagy szálvessző műveléssel kezeltek, daczára annak, hogy a szőlőtörkölye mivel a szemek aprók s benne nagy mag van, s a lének 50%-tőliját kiteszi: egy 1600 □ öles holdon 40—50 hectoliter must szűrhető.

Az emelkedett délnek fekvő vidéken termett Jaquez bor igen jó. Ami mellékize van, azt egy párszori fejtés által elvisziti, savtartalma mulik, jól kezelve, belőle igen jó pecsenye bor válik.

Bora erős festanyagot képez, azért tehát majdan a nagyban termelendett homoki borok festésére igen keresett czikké válik. S így a Jaquez szőlőnek, új szőlőszetünkben legalább egyelőre fényes jövő mutatkozik.

Főhibája a Jaqueznek, hogy mint sima vesszőt ültetni nem tanácsos, mert roszul gyökeredzik és ered meg. Előbb gyökereztetni kell, s csak mint gyökeres vessző ültethető.

A Jaquez tőkéje igen erős; ha jó földbe jut, fejlődése nagy, vesszejei vastagok. Levelei nagyok, öt karélyosak, setét zöld színűek, símák és erei selyemszerű szőrrel vannak boritva. — Az igaz, hogy a peranoszpóra iránt nagyon érzékenyek; de hát azzal elbánni nagyon könnyű.

A **Herbemont** szintén Amerikából veszi eredetét; ellenálló képessége valamivel kisebb, mint a **Jaquezé**, de alkalmas talajban, mint az eddigi tapasztalat bizonyítja, jól kitart.

Tulajdonsága, hogy a nagyon száraz helyet nem szereti, s inkább a nyirkos talajban él. Mivel azonban szintén későn érkezik, mégis emelkedett ugyan, de lehetőleg nyirkos talajba ültetendő.

Akinek tehát emelkedett, de nyirkos talaja van, minden további gondolkodás nélkül ültessen **Herbemontot**, de gyökeres vesszőt; mert a **Herbemont** éppen úgy, mint a **Jaquez**, sima vesszőről rosszul fogamzik. Jól kezelve, 3—4 év múlva telik a hordó, s a bugyelláris kezd dagadni.

Nekem egy 3 éves **Herbemont** táblám igen emelkedett helyen, kötött fekete talajba van ültetve, fordítás nélkül árokba és igen szépen diszlik.

A **Herbemont** tőkéje igen erős. Vesszejei dusak, vastagok. Fürtjei nagy hosszukások, bogyójai kicsinyek, gömbölűek s violaszinbe játszanak, levelei nagyok, felül zöldek, cresek, alólról halványabbak; a peranoszporának jobban ellenáll a **Jaqueznál**.

Jork-Madeira. Ez a most agyon dicsért faj. Hogy miért dicsérik a többiek rovására most egyszerre oly rettenetesen, meg nem foghatom!

Tőkéje gyengébb, mint a **Jaquez** és **Herbemonté**, különösen az első években vesszőjei is vékonyabbak. Fürtje ritka, hasonlít a nádor izabellához. Erősen rókazamatú.

A talaj iránt sokkal érzékenyebb, mint az előbbi kettő, és termése is kisebb.

Ez korcs faj, mely keresztezés eredménye, s így sima vesszőről könnyen szaporítható. Ezen előnye az előbbiek felett elvitázhatlan.

Ellenállósága az előbbiekkal azonos. Kötött talajban nem találja jól magát, s inkább a laza talaj felel meg neki.

Fürtje az előbbinél korábban érkezik, azért laposabb helyeken is tenyészthetők. A peranoszpóra leveleit nem rontja.

Néhol alanyokul is használják, azt állítván, hogy mint keresztezés az ojtványt tovább megtartja. De aki egészséges ripáriával rendelkezik, nincs oka a drága **Jork-Madeira** alany nyalbibelődni azért is, mert vékonyabb vesszejei közül kevesebb százalék válik be az ojtáshoz.

Azt a sok jóságot, melyet némelyek róla elbeszélnek, rövid idő alatt nem bírtam benne feltalálni; s én őt soha nem helyezem sem a **Jaquez**, sem a **Herbemont** elé. — Hogy a jövő nála azonban mit rejt méhében, majd megválnak. Kitudódik, hogy méltó-e a nagy dicséretre?

Az **Othello**. Ez a direkttermők királya. Tőkéje dús, vesszői fejlődöttek, vastagok. Fürtjei nagyok s bogyójai a mi kadarkánk bogyói-

nak nagyságát is felül mulják. Nem egészen gömbölyű, inkább úgy kissé hosszúkás. Rendkívül dúsan terem. 3 éves korában az alkalmas talajban ültetett s jól kezelt tőke gyönyörű termést ad.

Gyümölcse kellemes, pikáns ízű. Különösen a nők kedvelik, s így igazi csemege szőlő. Vastag héjjal bír, s azért úgy a szállításra, mint téli eltartásra igen alkalmas.

Igen nagy termést ad. Azt mondják egy 1600 □ öles holdból 60—80 hektoliter bort is lehet szűrni.

Ellenállóságáról különbözőkép szólnak. Mindennek daczára én mint már a lapok terén is kimutattam, eddig nem vesztettem el benne bizalmamat. Nem, mert Franciaországban évek óta és pedig nagyban termelik; nem, mert hazánkban is vannak 6—7 éves gyönyörű Othelló szőlőtelepek — s nem, mert a bécsi országos szőlőszeti kongresszuson is ajánlva lett.

Elfogadom azt, hogy silány, nem alkalmas talajban elvész; de hát kérdem azoktól a tudósoktól, akik az Othelló halálharangját meghúzták: melyik amerikai faj az, vagy létezik-e amerikai faj, mely a neki nem alkalmas talajban tartósan diszlik? . . .

S ha végtére a filloxerának csak bizonyos ideig is ellen áll, tegyük fel, hogy jól trágyázva kezelve 7—8 évig: dúsan kifizette magát.

Miután pedig vannak hazánkban 7—8 éves Othellók: én ezen kedves szőlőt melegen ajánlom. S ha esetleg okkal-móddal továbbra megtartani képesek leszünk, szőlészetünk végtelen sokat nyert.

Igaz, hogy levelei a peranoszpóra iránt a legérzékenyebbek, de hát az ellen védekezni — mint már emlitém — maholnap egész egyszerű gyermekjáték lesz.

Mielőtt az Othellóra vonatkozó nézetem elmondását bevégezném, még csak azt jegyzem meg, hogy az Othelló táblámba ugyanakkor, midőn az Othellót ültettem, összehasonlítás kedvéért ültettem sima Ripáriát is, s mit tapasztalok? azt, hogy a Ripária nem mulja felül az Othellót fejlődésében, sőt az Othelló jobban diszlik. — Hogy azonban melyik meddig bírja: az idő fogja megmutatni. Az Othelló sima vesszőről kitünően fogamzik.

A Kanada, hasonlóan szép, középfürtű, s szép nagy fekete szemű szőlő. Igen nagy termést ad. Korán érő gyümölcse mint szőlő, nem egészen élvezhető, bora azonban élvezhető.

Ellenállási képességét ennek is kétségbe vonják.

Sima vesszőről is jól szaporítható. — Jó laza kövér talajt kíván. Lehet ezzel is kísérletet tenni.

A N o a h éppen azon tulajdonsággal bír, mint a Kanada, csak-hogy ennek bogyójai sárgák s belőle fehér bort lehet készíteni. — Ellenálló képességét ennek is kétségbe vonják.

A C u n n i n g h a m igen buján tenyészik. Fürtjei közép nagyságúak, egészen tömöttek; későn érik, azért csakis délnek fekvő, emelkedett helyen érik be. Bora eléggé jó. Ellenállóságában ennek is kétkednek.

Az E l v i r a nagyon hasonlít a mi rajnai rizlingünkhöz. Fürtjei igen kicsinyek, mint a rajnai rizlingé, s rozsdás sárga-barna színűek, a tőke oly dús, mint a Ripária. Terem bőven, s bora fehér, többször lehuzva, élvezhető.

Nálunk az 1885. évben ültetett Ripária sauvage közé véletlenül néhány tőke került, de fejlődésében semmivel sem maradt hátrább.

A talaj ott igen dús, fekete öntvény. Ellenállóságában ebben sem biznak, pedig itt a Ripáriával versenyt tart.

Számtalan fajt lehetne még felsorolni, melyek épen úgy, mint az előbbieket keresztezés eredményei. De amennyiben ezek részben az európai tulajdonokat örökölték, a filloxera ellen állósága náluk már kétessé van téve.

Ezek után a mi nézetünk az, hogy az ujitásnál teljes erővel azon térre kell lépnünk, ahol a már évek óta nélkülözött jövedelmet legközelebb feltaláljuk, s így nem szabad különös előszeretettel tanusítani az egyik iránt a másik hátrányára; hanem a józan ész tanácsát kell követnünk.

A józan ész azt mutatja, hogy a leggyorsabb siker a direkttermők útján érhető el, azért tehát azok termelését foganatba kell venni. De e mellett foglalkozni kell az ojtványokkal is, mert habár föltéve, hogy jövedelem tekintetében egy évvel hátrább esnénk is, de tény az, hogy a z o j t v á n y o k n a g y o b b j ö v e d e l m e t f o g n a k a d n i.

Az ojtványokhoz alanyokul tápdús nyirkos talajban sima s szőrös R i p á r i á t, Geant portalist, ha könnyen beszerezhető Vialát használjunk.

Ha beültetendő területünk hegyes, délnek fekvő száraz, esetleg kavicsos köves talaj: a rupeztrishez forduljunk; mert míg a ripariák a tápdús nyirkos vasas talajt igénylik, addig a rupeztris a hegyes száraz talajokon is szépen megél.

A direkttermők közül ismét a talajunknak alkalmasat válasszuk meg. Ha igen erősen tápdús talajunk van, oda Othellót ültessünk; ha csak tápdús a talaj és elég nyirkos, ott a Herbemontnak van a helye.

Jaquez szőlővesszőt nyirkos talajba ne ültessünk, mert ő a szárazabb, lazább talajnak a barátja, azért ha emelkedett dombon vagy magas hegyoldalon akarunk ültetni, ott a Jaquez foglaljon helyet. De persze az eredmény olyan lesz, amily sovány vagy termő a föld.

Emelkedett helyen ültethetünk még Jork-Madeirát, mert az szintén a szárazabb talajt kedveli.

A többi felsorolt direkttermő fajokat ha ültetjük, amennyiben azok korcsok s ereikben európai vér is honol, éppen oly helyre alkalmazzuk, mint az Othellót; mert azokat, hogy csak némiképen is ellent álljanak, erősen táplálni kell.

Az amerikai szőlőtőknek általában egy nagy ellensége van, és ez az: erősen meszes talaj. — Ezt kerülni kell; oda amerikai vesszőt ne igen ültessünk, mert mint az eddigi gyakorlat mutatja, ott nem diszlik és elcsenevészedik, elvész.

Meg kell azonban különböztetnünk a meszes talajt a meszes képződéstől, mert míg az elsőben az amerikai vesszők elvesznek, az utóbbiban megélnék ahogy úgy.

Tekintve azonban azt, hogy az új szőlők telepítése, különösen ha ojtványokkal akarjuk beállítani, felettébb sokba kerül, én nem ajánlom senkinek, hogy különösen az ojtványokkal magas, hegyes, köves száraz területre menjenek egyelőre, mert hát aki költ, költson olyan területen, hol a talaj minden kívánalomnak teljesen megfelel.

És ha mégis ily területeken akar kísérletezni, akkor oda csak Jaquetts Jork-Madeirát, esetleg Rupesztriszt ültesszen.

Az amerikai szőlővesszők ültetése.

Az ültetéshez gyökeres, előgyökereztetett vesszőt használjunk, s csak a végső esetben folyamodjunk a sima vesszőhöz.

A vesszőt emelkedett helyen 1 □ m., lapos, dús talajban 1·20 □ c. méterre ültessük.

A gyökeres vesszőket árkokba, gödrökbe, ha azonban fordított a föld, vas után is ültethetjük. Az utóbbi esetben a gyökereket rövidre visszavágjuk. Ültetés alkalmával a vesszőt előbb a rendesnél mélyebben bedugjuk, s azután kellő magasságra felhúzzuk a földből azért, hogy a visszametszett gyökerek végei lefelé haladjanak. Ez erősen megfigyelendő.

Ha gödrökbe akarunk ültetni, előbb a területet beosztjuk, s a vesszők helyeire karócskákat teszünk jelnek, azután a gödröket ezen helyeken ássuk.

A vessző a fejezet megállapítása végett egy rövid lécz mellett ültetendő úgy, hogy a lécz a gödör mellett a föld színére fektetendő, s így az ültető, miután a sor iránya zsineggel jelezve van, a vesszőt kellő magasságban ültetheti.

A gödör legalább 50 cm. mély, s 30—35 c. m. átmérőjű legyen. A kiemelt föld felülete a szőlőtő tövéhez, a nyers föld a felületre teendő, azért a kiemeléskor két rakásba kell rakni.

Az árok hasonlóképen ültetendő, azzal a különbséggel, hogy a vessző távolság megjelölése végett a munkás egy hosszú léczet visz magával az árokban, melyen a tőkék távolsága följegyezve van.

Mindkét alkalommal figyelni kell a fejezet magasságát illetőleg arra, hogy a föld megszálland.

Nem eléggé ismételhetem, hogy csak egészséges vesszőt rakjanak el.

A gyökeres vesszőnek az egészségét a hajtás jelzi. Ennél legföllebb azon hiba fordulhat elő, hogy héját a penész megrontotta, ami ha beállt, a vessző fehér-meszes színt vett fel. Ekkor nem életképes.

A gyökeres vesszőt leginkább vesszőtermelésre vagy zöld ojtásra használjuk. Igaz, hogy az ékojtást is elfogadja, de arra sokkal jobb az előgyökereztetett sima vessző, miután az csak egy, de a gyökeres 2 éves, tehát kerges héjjal bír, amaz az egyéves nemes gally héjával jobban egyez.

Az előgyökereztetett vessző az ültetés alkalmával egyenként, szálanként — kérem ezt jól megjegyezni — megvizsgálandó. Megvizsgálandó, hogy a héja nincsen-e a fára reá sülve, hogy az alsó és felső rügye duzzadt-e, hogy a vessző érett-e, hogy egyébként nincs-e a vesszőnek valami betegsége, vagy baja?

Kellemes szórakozás ez uri embernek is, s nem is lealázó, ha a gazda maga ül egy kis székre s minden egyes ültetendő vessző a kezén mén át. Egyszer fárad s örökösen meg lesz fizetve.

Gondolni sem lehet, hogy mily roppant baj a hézagos ültetés! Évek fáradsága kell hozzá, hogy valahogy helyrehozható legyen az első év hibája. Mig végre legtöbb ember az örökös reperálásba teljesen kedvét veszti, bele ún. Tessék elhinni így van!

Azért tehát nagy figyelem az ültetésnél.

Mielőtt a vesszőt ültetni akarjuk, számot kell vetni magunkkal, hogy hát mit akarunk.

Ha czélunk a zöldojtás, vagy vessző művelés, akkor a tőke fejezete mint rendesen a föld színe felett legyen. Ellenben, ha szőlőinket ékojtással akarjuk beállítani, akkor először is elég vastag vesszőt ültessünk, másodsor a vessző második felső rügyét az ékojtás eszközéséhez mélyítsük.

Ripáriáink vegyesek. Az egyik izülete hosszú, a másiké rövid. Ha a gazda a vessző fejezetét a föld színére teszi, azon körülménynél fogva, hogy az ékojtás a második bütyökbe eszközendő, egy olyan szőlőt állít be, melynél az egyik fejezet a földben mélyen lesz, s a nemes gally ezeken át gyökeret ver, vagy a másik oly magasan áll, hogy a föld felett a levegőben inog.

Az ilyen szőlő semmi, eredménye is semmi! Tessék megérteni, örökös oly kiadás, melytől az ültetés alkalmával meg lehet menekülni.

Azért tehát azon vesszőt, melyet ékkel akarunk beojtani, az előültetésnél, tekintet nélkül arra, hogy a fejezet mily magasan esik: oly mélyen kell ültetni, hogy a felső második rügy a föld színétől 2 ujnyi mélyen legyen. Ha ebbe alkalmas két szemes rövid csapot vesszünk, a fejezet épen alkalmas helyre esik; s ha az egészet így ültetjük: szőlőink egyenlő magas fejezetet nyernek.

Igaz, ha tapasztalatlan ember jön szőlőinkbe s látja az esetleges

magas fejezetet, rosszalását fejezi ki. Csak hagy beszéljen, és mi gyönyörködünk abban, hogy ojtásaink fejezete egyenlő leendő.

Ha a fejezet éppen nagyon magas lesz, azt földdel körülrakjuk, s segítve van.

Az így beültetett szőlővesszőket előbb megmetszük, azután egyelőre földdel behantoljuk.

Ha egész sima vesszőt ültetünk, mely előgyökereztetve nem volt, annak az alsó és alulról második izületét részben gyengén fel kell hántani, de úgy, hogy a fás rész ne sérüljön.

Ha ékojtást akarunk eszközölni, akkor az elrakandó vesszőnek erősnek kell lenni, mivel a vékony vessző egy év alatt nem vastagszik meg annyira, hogy az ojtható legyen. A reá következő évben pedig a héja kérégesedik meg, s nem egyezik az egy éves nemes galylyal.

Ha vassal ültetünk, a vessző mellett lévő üres tért homokkal vagy iszappal kell tölteni, s megtemni.

Az ültetésnél általában kitűnő dolog az öntözés, ha vízzel rendelkezünk. Ez okból igen czélszerű a menedékes helyekre vízfogókat készíteni, s a vizet ott felfogni. Ez nagyon kifizeti magát!

Az ültetésnél a vesszőket egyáltalában nem szabad a szabad levegőn tartani. Az mindig a földben legyen, s a munkás annyit vigyen, ami hamar elfogy, s azt is nedves pokrócz vagy egyéb ruha darabba takarja.

Az ültetésnél ezeket szószerint be kell tartani. Az indokolás az idő rövidege és tér hiánya miatt máskor jön.

Melegházi ojtások.

A kik melegházzal rendelkeznek, igen előnyösen eszközölhetik a szőlővesszők fásojtását és pedig ekként:

Gyökeres ripária, Jaquez vagy Jork-Maderia egyenkint egy kis virág cserépbe helyezendő s a melegházban napos helyre állítandó. Midőn a vessző életre kelt, hajtani kezd: az ék-ojtással éppen azon eljárással, mint a zöldojtás, beojtandó.

Lehet ojtani angol párosítással is, de a tapasztalat az ékojtásnak adott előnyt.

Az ék-ojtás kivitele:

A hajtásnak indult cserepben levő szőlővessző, a legfelső bütyök felett 3—4 milliméterre vízszintesen elvágatik és a közepén egész a bütyök közepéig az ugynevezett választó falig behasíttatik. A nemes gally egyszerre, s a bütyök alatt ék-alakra vágatik és szép óvatosan az alanyon ejtett hasítékba egész a bütyök választó faláig betolatik. Óvatosan azért, nehogy az erős betolással a hasíték a bütyök válaszfalán áttörjék, mert ez esetben a siker elveszett.

Némelyek szokták az ékojtást az izületen is tenni, előbb azonban az izület azon helyén, a meddig a hasítást tenni szándékoznak: erős zsineggel önkötő hurkot vetnek; s így iparkodnak a tovább repedést megakadályozni; — de hát ez meddő okoskodás és hibás eljárás, mert az ékojtás előnye az angol párosítás felett abban áll, hogy a nedvkeringés a szemhez, a bütyökön ejtett seb mellett halad, hol is

forrannyá képződik, s a nemes gally alsó végét magához ragasztva, az éltető nedvet a nemes gallyba bocsátja s így a vegetáció életre kell és a siker biztosítva van.

Ha valaki az ékojtás sikerre vezető eljárásáról gyakorlatilag is meg akar győződni, vegyen egy szál egészséges vesszőt, azt szépen óvatosan a középén hasítsa végig ketté, azt fogja találni, hogy minden egyes ízület első rendű nedvkeringése a büttyök közepéig a válasz falig hatol s ott a szemig vezet.

Az igaz, hogy a vessző fás részeiben van a nedvkeringés, de az is igaz, hogy a nedvkeringés az ízületen át a büttyökön lévő szemből kifejlődő gallyon át folytatja működését, s a nedv továbbításához a bélcsatorna is hozzá járul. Mivel pedig az ékojtásnál a hasíték egész a büttyök válaszfalig történik, ahol a nedv keringés halad, ez nagyon könnyen megfejtí az ékojtás előnyét.

Az így beojtott vessző azután raffia vagy spárgával megkötendő, s ojtóviaszszal, melyet a mult számban leirtam, bekenendő.

Az ojtást mindennap meg kell fecskendezni, még pedig egy erre alkalmas kézi rostos fecskendővel, 4—6 hét alatt a nemes gally kihajt, akkor a melegházból egy mérsékeltbb levegőjű házba tesszük, s azzal hogy meleg napos időben ablakjait felnyitjuk: a szabad levegőhöz szoktatjuk. Ha a fakadások a természetes levegőt így megszokták, akkor midőn az éjjeli fagyoktól, már nincs mit félni: június hóban a cserepekből a földdel együtt kivesszük s állandó helyére, hol az ültetés céljából már gödör ásatott, beültetjük.

Különösen a lugos szőlők beállítása vagy az ojtott szőlőkben előforduló üres területek betelepítésére igen alkalmas, bár fáradságos, de magát eléggé kifizető eljárás.

Künn a szőlőben.

Az ojtás alá előgyökereztetett vesszők miután az idő kedvez, april hó elején kiszedhetők, s velük az ojtás megkezdhető.

Hasonlóképen a kiültetésre szánt vesszőket e hó végén s aprilis elején előgyökereztetni lehet, hogy 4 hét elteltével azzal az ültetés megkezdhető legyen.

Lehet, hogy némelyek az előgyökereztetett vesszőkkel azért, mivel azok dús gyökérzetet nem hajtottak, nem lesznek megelégedve; ezeket felvilágosítjuk, hogy elég eredmény az, ha a vesszők végei meggombásodtak, a rügyek megduzzadtak azért, mert a gombásodás alapja a gyökéreképződésnek; a duzzadt szemek pedig megmutatják az egészséges, vagy holt vesszőt. S így a gazda a holtakhoz eleven nemes gallyat nem ojt.

Az ojtás eljárását előbbi két számunkban leirtuk, most csak azt jegyezzük meg, hogy mindig annyi vesszőt kell a veremből kiszedni, amennyi fél napon át beojtható. A kiszedett vessző mnnka között nedves moha, csepű, vagy polyvában legyen. És amit az egyik munkás ojt, a másik rögtön rakja az iskolába.

Az ojtványokat szokták vas után ültetni, vagy árokba elrakni, Én mindakettővel tettem kísérletet. Jól keresztülvive: alkalmas mindkettő.

A beojtott vessző, erősen harántosan levágott árokba ültetendő, szóval félig fektetve. Az ojtás egészen betakarandó, nehogy a nemes gallyacska a levegővel érintkezzék s kiszáradjon.

Nem szabad a földnek darabosnak, képlékenynek lenni; de omlékonynak, hogy a vesszőre tapadjon, s a levegőt a nemes gallyra ne bocsájtja.

A vesszők egymástól 16 cm. távolságra, a sorok 50 cm. távolságra legyenek. Tekintettel kel lenni arra, hogy a föld száll.

A gyökeres vesszőkből levágott felső rügyet, mivel az legtöbbször gyökerekkel bir, de anélkül is egy szál erősebb hajtással pompásan ellehet akár állandó helyére ültetni s így, egy gyökeres vessző egy ojtványt és egy telepre alkalmas vesszőt ad.

Az oskoláztatásnál a vesszők még harántosabban rakandók, hogy majdnem feküdjenek, s így a felülethez egész hosszában közelebb lévén, felettébb gyorsan fejlődjenek. En ezen eljárással a nehezen gyökeredző Jaqueznél bámulatos eredményt értem el.

A vessző itt is 16 cm. a sorok 50 cm. távolságban legyenek.

A fiatal szőlők nyitásával ne siessünk; az idősebbek már nyitathatók.

A metszést az 1—2 éveseknél korábban lehet — csap nélkül — eszközölni; 3—4 és több évesnél akkor, midőn az egészséges szemek felösmerhetők.

A 3 éves, 1—2 szemre úgy metszendő, hogy a tőke egész nedvkeringésben legyen. Azért ellenkező oldalon hagyandók meg a csapok.

A 4 s több évest lehet szállvessző, vagy lugasművelésre használni.

Ez áll az ojtványokra.

A direkttermőket 3 éves korukban csapokon lehet 3—4 szemre vágni. Később szállvesszőre vagy lugas művelésre, különben nem terem.

A helyben eszközözendő ékojtás ápril közepén megkezdhető.

Helyszüke miatt csak annyit, hogy két szemre ojtandó, s az ojtvány egészen földdel takarandó.

Az ojtás a felül második bütyöknél eszközözendő, úgy, hogy az izület felett 3—4 cm. elvágatik, s közepén kissé behasítottatik. Az ék a hasítékba tétetik, s letolatik: a bütyök válaszfaláig.

Azután erős spárgával önkötő hurokkal megkötöztetik, földdel egész betakarattatik s addig békében hagyatik, míg a fakadás elő nem tör. Ha az eső a földet lemossa, újra betakarandó.

Különfélék.

A „Künn a szőlőben“ czimű czikket térszüke miatt össze kellett vonnunk; alkalmilag részletesebben s indokolva tárgyaljuk.

Eladó vegyes ripáriánk van még 25 ezer, ültetni való, Ezre 8 frt. és ojtás alá való ezre 15 frt. Mind simák.

Miután az első és második számunkból feles példányokkal rendelkezőnk, az új előfizetőknek azokat is megküldjük.

